

Sygn. akt XXVIII C 1313/21

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 17 grudnia 2021 roku

Sąd Okręgowy w Warszawie, XXVIII Wydział Cywilny, w składzie:

Przewodniczący: sędzia Katarzyna Dawid – Bircka

Protokolant: Aleksandra Dudzińska

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 17 listopada 2021 roku w Warszawie

sprawy z powództwa **A. P.**

przeciwko **Bank (...) S.A. z siedzibą w W.**

o zapłatę ewentualnie o zapłatę

I. oddala żądanie główne w całości;

II. zasądza od strony pozwanej Bank (...) S.A. z siedzibą w W. na rzecz powódki A. P. kwotę 574 678,69 zł (pięćset siedemdziesiąt cztery tysiące sześćset siedemdziesiąt osiem złotych i sześćdziesiąt dziewięć groszy) wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie liczonymi od dnia 13 maja 2021 roku do dnia zapłaty;

III. oddala żądanie ewentualne w pozostałej części;

IV. zasądza od strony pozwanej Bank (...) S.A. z siedzibą w W. na rzecz powódki A. P. kwotę 6 434 zł (sześć tysięcy czterysta trzydzieści cztery złote) tytułem zwrotu kosztów postępowania, w tym kwotę 5 400 zł (pięć tysięcy czterysta złotych) tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego – wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie liczonymi od dnia uprawomocnienia się wyroku do dnia zapłaty.

Sygn. akt XXVIII C 1313/21

UZASADNIENIE

Wyroku z dnia 17 grudnia 2021 roku

W pozwie, wniesionym w dniu 04 kwietnia 2019 roku (k. 108 – data nadania przesyłki), powódka A. P. domagała się zasądzenia od strony pozwanej Bank (...) Spółki Akcyjnej z siedzibą w W. (dalej też jako: Bank (...) S.A.” lub „Bank”) na jej rzecz kwoty 187 198,29 zł wraz z odsetkami (o których mowa w art. 481 § 2 k.c.) od dnia 24 lutego 2021 roku, tj. od pierwszego dnia po dniu posiedzenia pojednawczego, które odbyło się w dniu 23 lutego 2021 roku, do dnia zapłaty.

Ewentualnie, powódka wniosła o zasądzenie od strony pozwanej na jej rzecz kwoty 574 678,69 zł wraz z odsetkami (o których mowa w art. 481 § 2 k.c.) od dnia 24 lutego 2021 roku, tj. od pierwszego dnia po dniu posiedzenia pojednawczego, które odbyło się w dniu 23 lutego 2021 roku, do dnia zapłaty.

Jednocześnie powódka wniosła o zasądzenie od strony pozwanej na jej rzecz kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego w wysokości dwukrotności stawki minimalnej, określonej odpowiednio w przepisach odrębnych oraz kosztów opłaty skarbowej od pełnomocnictw oraz o zasądzenie odsetek, o których mowa w art. 98 § 1¹ k.p.c.

Uzasadniając żądanie pozwu, powódka w pierwszej kolejności wskazała, że umowa kredytu, którą zawarła z pozwanym Bankiem, zawiera postanowienia niedozwolone, dotyczące tzw. indeksacji kredytu kursem waluty obcej. Podała, że powództwo w pierwszej kolejności zmierza do tzw. „odfrankowania” umowy a ewentualnie do uznania umowy za nieważną oraz że akceptuje ona oba rozwiązania. Kolejno powódka podała, że poszukuje ochrony prawnej, polegającej na potwierdzeniu przez Sąd, iż treści wpisane do umowy są postanowieniami niedozwolonymi. Dodała, że rozliczenie wady prawnej przedmiotowej umowy może oznaczać, że umowa ta nie istnieje, a w szczególności, iż jest ona nieważna. Wskazała, że postępowanie sądowe uruchomione pozwem powinno składać się z fazy pierwszej, dotyczącej badania abuzywności postanowień umowy, regulowanej przez przepisy szczególne, tj. art. 385¹ k.c. i następne oraz z fazy drugiej, dotyczącej rozstrzygnięcia o zapłatę, wynikającego z ustaleń poczynionych i zakończonych w fazie pierwszej oraz polegającego na porównaniu rozliczeń faktycznie dokonanych z rozliczeniami, które powinny były zaistnieć zgodnie z rzeczywistym (prawnym) brzmieniem umowy ustalonym w fazie pierwszej albo – w przypadku nieważności umowy – na przyjęciu, że wszelkie kwoty pobrane przez bank zostały pobrane bez podstawy umownej (prawnej) a zatem były mu w całości nienależne. Podała że w fazie drugiej działają ogólne zasady Kodeksu cywilnego, w tym przepisy o wykonywaniu umowy, jak również art. 405 i 410 k.c. i faza ta ma charakter rozliczeniowy i nie stosuje się do niej już przepisów art. 385¹ k.c. i następnych.

W dalszej części uzasadnienia pozwu – poświęconej analizie podstaw faktycznych roszczenia, powódka stwierdziła, iż do wzorca umowy kredytu, a mianowicie w § 2 ust. 2 i § 7 ust. 1 umowy kredytu, pozwany Bank wprowadził dodatkowy – uboczny i posiłkowy względem głównych świadczeń stron – mechanizm, nazwany w umowie „indeksacją”, który nie ma nic wspólnego z waloryzacją świadczeń w znaczeniu kodeksowym, gdyż to Bank decydował o wysokości świadczeń drugiej strony na swoją rzecz, a zobowiązanie powódki z wielokrotnością się mimo symbolicznego poziomu inflacji w Polsce. Powódka dodała, iż w niniejszej sprawie Sąd jest związany wyrokiem Sądu Okręgowego – Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów w Warszawie z dnia 14 grudnia 2010 roku (sygn. akt XVII AmC 426/09), który uznał za niedozwolone i zakazał stosowania postanowienia umownego identycznego jak w § 2 ust. 2 i § 7 ust. 1 umowy kredytu. Kolejno powódka zarzuciła, że kwestionowane postanowienia w sposób oczywisty naruszają dobre obyczaje oraz interes konsumenta i to w stopniu rażącym, gdyż m.in. przewidują, że przedsiębiorca może jednostronnie ustalić dług konsumenta względem siebie, nie będąc przy tym związanym literalnie żadnym ograniczeniem, czy kryterium umownym. Wskazała, że po eliminacji z umowy nieuczciwej indeksacji kredytu kursem waluty obcej umowa jest umową kredytu w złotych polskich, bez jakichkolwiek przeliczeń na walutę obcą czy z waluty obcej, a przy tym z zachowaniem umówionego przez strony oprocentowania.

W dalszej części uzasadnienia pozwu powódka stwierdziła, iż – niezależnie od abuzywności mechanizmu indeksacji – umowa może być dotknięta wadami skutkującymi jej nieważnością w całości lub co najmniej w istotnej części. Wskazali, że sprzeczna jest ona: z zasadami współżycia społecznego, z naturą zobowiązania (art. 353¹ k.c.) oraz z art. 69 ust. 1 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 roku Prawo bankowe. Wskazała, że w przypadku uznania umowy za nieważną domaga się zasądzenia na jej rzecz kwoty wskazanej w pkt 2 petitum pozwu tytułem zwrotu świadczenia nienależnego, tj. zwrotu rat pobranych od niej przez pozwanego Bank w okresie od dnia zawarcia umowy do dnia 12 listopada 2020 roku (k. 3 – 36 – pozw).

W odpowiedzi na pozew strona pozwana Bank (...) S.A. wniosła o oddalenie powództwa w całości oraz o zasądzenie od powódki na jej rzecz kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego, według norm przepisanych oraz opłat skarbowych od pełnomocnictw.

Uzasadniając swoje stanowisko procesowe, strona pozwana w pierwszej kolejności zwróciła uwagę na to, iż w jej ocenie, wbrew twierdzeniom powódki przyczyną złożenia pozwu nie są rzekome wady prawne umowy, ale obiektywny i niezależny od niej wzrost kursu franka szwajcarskiego i niezadowolenie powódki z aktualnego kursu franka szwajcarskiego oraz sztucznie wykreowany i podtrzymywany trend podważania umów kredytów walutowych. Zauważyła, iż obecnie powódka domaga się przekształcenia umowy z mocą wsteczną w umowę kredytu

złotowego, natomiast gdyby powódka zawarła umowę kredytu złotowego, to niemożliwe byłoby otrzymanie przez nią oprocentowania opartego na stopie LIBOR 3M dla CHF.

W dalszej części uzasadnienia odpowiedzi na pozew strona pozwana podniosła, że kurs waluty z Tabel kursowych był wyznaczany przez nią w oparciu o obiektywne, rynkowe czynniki. Podała, że konstrukcja kredytu bez mechanizmu indeksacji do waluty obcej, ale oprocentowanego tak, jak kredyt indeksowany do CHF, stanowiłaby niedopuszczalną hybrydę. Dodała, że zawarcie umowy było zakończeniem długotrwałego procesu, podczas którego powódka dokonywała szeregu wyborów, w tym wyboru waluty indeksacji kredytu. Podkreśliła, że powódka prowadziła działalność gospodarczą, gdzie adres siedziby pokrywał się z adresem kredytowanej nieruchomości, a więc posiadała wystarczającą wiedzę, doświadczenie i umiejętności, aby zrozumieć dokumentację kredytową.

Kolejno strona pozwana wskazała, że przedmiotowa Umowa zgodna jest z art. 69 ustawy Prawo bankowe, gdyż strony uzgodniły w niej wszelkie elementy umowy kredytowej. Wskazała, że powódce pierwotnie został udostępniony kredyt w CHF oraz że bez znaczenia pozostaje, iż wypłata kredytu nastąpiła w złotych polskich. Podała, że kredyty indeksowane do waluty obcej były dopuszczalne w świetle przepisów prawa a umowa, zawarta przez strony, jest realizacją zasady swobody umów. Podkreśliła, iż przedmiotowa umowa kredytu jest umową o kredyt walutowy oraz że dopuszczalne było stosowanie w tej umowie spreadu. Dodała, że powódka została w sposób wyczerpujący poinformowana o ryzyku kursowym.

Następnie strona pozwana wskazała, że kwestionowane postanowienia umowne nie stanowią klauzul abuzywnych oraz że powódka nie jest pokrzywdzona ekonomicznie wskutek spornych klauzul, ponieważ kurs wyznaczony na podstawie Tabel Kursowych Banku odpowiadał rynkowemu. Natomiast nawet w przypadku uznania, że postanowienia umowne, odsyłające do Tabel kursowych, mają charakter abuzywny, to tylko to odesłanie nie wiązałoby stron umowy, a więc taka umowa nie zawierałaby jakiegokolwiek luki, gdyż do ustalenia kursu waluty miałyby zastosowanie kurs rynkowy. Dodała, że możliwe byłoby zastąpienie odesłania do Tabel kursowych Banku średnim kursem NBP.

Strona pozwana zarzuciła, że powództwo jest niezasadne z uwagi na brak nienależnych świadczeń wypłaconych przez powódkę na rzecz Banku, gdyż każde świadczenie powódki było należne. Dodała, że ustalenie nieważności przedmiotowej umowy naraziłoby powódkę na szczególnie niekorzystne konsekwencje, gdyż Bankowi przysługiwałyby wówczas wobec powódki roszczenia o zwrot kapitału kredytu i wynagrodzenia za korzystanie z tego kapitału przez określony w umowie okres.

Ponadto strona pozwana podniosła zarzut przedawnienia roszczeń powódki, podając że mają one charakter okresowy, a więc ma do nich zastosowanie 3-letni termin przedawnienia. Podała, że zarzut przedawnienia zasadny jest także wobec odsetkowej części każdej raty miesięcznej. Dodała, że w zakresie roszczenia o zapłatę odsetek ustawowych za opóźnienie brak jest podstaw do uwzględnienia powództwa w części, obejmującej okres sprzed daty uprawomocnienia się wyroku w niniejszej sprawie (k. 128 – 243 – odpowiedź na pozew).

W piśmie przygotowawczym z dnia 11 czerwca 2021 roku strona pozwana podtrzymała argumentację jak w odpowiedzi na pozew, dodając, że powódka w chwili składania wniosku kredytowego miała wykształcenie wyższe oraz że negocjowała warunki w trakcie trwania umowy, o czym świadczy podpisany Aneks do Umowy z dnia 30 maja 2019 roku, na podstawie którego powódka zrezygnowała z zabezpieczenia (...) (k. 277 – 292 – pismo przygotowawcze strony pozwanej z dnia 11 czerwca 2021 roku).

W piśmie przygotowawczym z dnia 22 lipca 2021 roku powódka odniosła się do zarzutów i twierdzeń strony pozwanej, zawartych w odpowiedzi na pozew, podnosząc m.in. że wbrew twierdzeniom strony pozwanej w dacie zawierania umowy powódka nie prowadziła działalności gospodarczej (k. 334 – 349 – pismo przygotowawcze powódki z dnia 22 lipca 2021 roku).

Na rozprawie w dniu 17 listopada 2021 roku – bezpośrednio poprzedzającej ogłoszenie wyroku – strony podtrzymały powyższe stanowiska w sprawie (k. 422 – protokół z rozprawy z dnia 17 listopada 2021 roku).

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

W 2007 roku A. D. (obecnie P.) planowała kupić lokal mieszkalny. Była wówczas w trakcie rozwodu i miała ustanowioną z mężem rozdzielną majątkową. Aby uzyskać informacje o ofercie kredytowej, udała się do doradcy z (...), z którym odbyła około 2 – 3 spotkania, podczas których przedstawiano jej wyłącznie ofertę kredytu indeksowanego do waluty frank szwajcarski (CHF) oraz wypełniano wniosek kredytowy. Doradca finansowy przedstawił A. D. historyczny kurs CHF, podkreślając, że CHF jest stabilną walutą i może wzrosnąć do około 2,25 PLN. Nie omawiał z nią kwestii dotyczącej przeliczeń wysokości kredytu i rat kredytowych, które miały być dokonywane na podstawie umowy kredytowej. Nie informował jej o tym, że Bank ma własne tabele kursowe.

Po spotkaniach z doradcą finansowym A. D. udała się do placówki Banku (...) S.A. na podpisanie umowy kredytowej.

(**dowód:** k. 419 – 420 – przesłuchanie powódki A. P. w charakterze strony)

W wypełnionym w dniu 15 maja 2007 roku na druku Banku wniosku kredytowym nr (...), A. D. zwróciła się do Banku (...) S.A. o udzielenie kredytu w kwocie 900 000 PLN, która miała być przeznaczona: w wysokości 850 000 PLN na zakup lokalu mieszkalnego na rynku wtórnym oraz w wysokości 50 000 PLN na refinansowanie wydatków poniesionych na cele mieszkaniowe.

W rubryce „Waluta kredytu / pożyczki” spośród czterech opcji: PLN, EURO, USD i CHF zaznaczono okienko przy „CHF”. W rubryce „Okres kredytowania” wpisano 468 miesięcy. Zaznaczono, że wypłata kredytu ma nastąpić jednorazowo a spłata kredytu ma nastąpić w ratach równych.

W rubryce „Informacje o Wnioskodawcach” zakreślono, że A. D. ma wykształcenie wyższe niepełne, nie prowadzi działalności gospodarczej oraz wpisano, że wykonuje zawód dyrektora promocji grupy i jej aktualna miesięczna płaca podstawowa brutto wynosi 17 400 zł.

Powyższy wniosek został podpisany oprócz wnioskodawcy także przez doradcę finansowego z (...) oraz wpłynął do Banku w dniu 16 maja 2007 roku.

(**dowód:** k. 320 – 324 – kserokopia wniosku kredytowego nr (...))

A. D. poświadczyła własnoręcznym podpisem, że zapoznała się z informacjami, zawartymi na druku – sporządzonym przez Bank – datowanym na dzień 02 lutego 2007 roku, zatytułowanym: „Informacja dla Wnioskodawców ubiegających się o produkty hipoteczne indeksowane kursem waluty obcej, oparte na zmiennej stopie procentowej”.

W treści powyższego druku wskazano m.in. że wybierając zadłużenie w walucie obcej, Kredytobiorcy korzystają aktualnie z oprocentowania niższego w porównaniu z kredytem złotowym i spłacają miesięcznie niższą ratę kredytu. Podkreślono, że zaciągając zobowiązania w walucie obcej, Kredytobiorcy narażeni są na ryzyko zmiany kursów walutowych a występowanie ryzyka kursowego sprawia, że zarówno rata spłaty, jak i wysokość zadłużenia tytułem zaciągniętego kredytu przeliczona na PLN na dany dzień podlega ciągłym wahaniom, w zależności od aktualnego kursu waluty. Podano, że ryzyko kursowe jest znacznie mniejsze, jeżeli o kredyt walutowy ubiega się Kredytobiorca, osiągający dochody w tej samej walucie obcej. Wskazano, że warto rozważyć zaciągnięcie długoterminowego kredytu w PLN jako korzystną alternatywę w stosunku do kredytów walutowych, które mimo atrakcyjnych aktualnie warunków cenowych w długim okresie mogą okazać się droższe na skutek wzrostu kursów walutowych. Kolejno wskazano, że zarówno w przypadku kredytów złotych jak i walutowych, oprocentowanych w oparciu o zmienną stopę procentową, Kredytobiorca ponosi ryzyko zmian stóp procentowych. Podano, że zmienność kursów walutowych oraz wahania stóp procentowych powodują, że rzeczywiste koszty obsługi długu mogą okazać się znacznie wyższe od wcześniej założonych.

W tabelce, zawartej na tym druku, wskazano 4 przykłady wpływu zmiany stopy procentowej oraz kursu waluty na wysokość raty kredytu. Podano, iż przy aktualnym poziomie kursu CHF i aktualnym poziomie stopy procentowej szacowana wysokość raty wynosiłaby 335,02 zł a przy ich zmianie z zastosowaniem wskazanych w tabelce parametrów rata mogłaby wynosić od 368,94 zł do 466,74 zł. W tabelce tej podano jeden przykład zmiany wysokości raty w związku ze zmianą kursu CHF, podając, że wysokość raty kredytu w sytuacji, gdy kurs CHF wzrósłby o 10,9%, tj. o wartość stanowiącą różnicę pomiędzy maksymalnym i minimalnym kursem CHF z okresu ostatnich 12 miesięcy, wynosiłaby 371,531 zł.

W treści powyższego druku wskazano, że załącznikami do niego są: Historia zmian kursu CHF do złotego oraz Historia zmian stawki referencyjnej dla CHF.

(dowód: k. 326 – 327 – kserokopia podpisanego przez powódkę druku „Informacja dla Wnioskodawców ubiegających się o produkty hipoteczne indeksowane kursem waluty obcej, oparte na zmiennej stopie procentowej”)

W dniu 29 maja 2007 roku A. D. (dalej też jako „Kredytobiorca”) oraz Bank (...) S.A. z siedzibą w W. zawarli, datowaną na ten dzień, umowę o kredyt hipoteczny nr KH/ (...) (dalej też jako „Umowa”).

Zgodnie z § 2 ust. 1 i 2 Umowy kwota kredytu wynosiła 878 760 PLN a kredyt indeksowany był do CHF, po przeliczeniu wypłaconej kwoty zgodnie z kursem kupna CHF według Tabeli Kursów Walut Obcych obowiązującej w Banku (...) w dniu uruchomienia kredytu lub transzy. W § 2 ust. 3 Umowy wskazano cel kredytu: zakup gotowego mieszkania na rynku wtórnym – kwota 850 000,00 PLN oraz refinansowanie kosztów poniesionych na cele mieszkaniowe – kwota 28 760,00 PLN. W § 2 ust. 4 i 5 Umowy opisano kredytowaną nieruchomość, na której miała zostać ustanowiona hipoteka. Natomiast w § 2 ust. 6 Umowy wskazano, że okres kredytowania ma wynosić 468 miesięcy.

Wypłata kredytu miała nastąpić jednorazowo na rachunek bankowy Kredytobiorcy oraz na rachunek bankowy Zbywcy Kredytowanej Nieruchomości (§ 3 ust. 1 – 2 Umowy).

W § 4 ust. 1 Umowy wskazano, że od kwoty udzielonego kredytu Bank pobiera jednorazową bezzwrotną prowizję w wysokości 6 151,32 PLN, płatną przed uruchomieniem kredytu lub jego pierwszej transzy, a w § 4 ust. 2 Umowy – że Kredytobiorca zobowiązany jest wpłacić kwotę należnej prowizji na rachunek wskazany w Umowie jako rachunek przeznaczony do spłat Kredytu, przed uruchomieniem środków Bank miał pobrać należną mu kwotę prowizji z w/w rachunku Kredytobiorcy.

§ 6 ust. 1 Umowy stanowił, że kredyt oprocentowany był według zmiennej stopy procentowej, natomiast § 6 ust. 3 Umowy – że oprocentowanie kredytu wynosi 3,3950 % w stosunku rocznym, co stanowiło sumę stopy referencyjnej LIBOR 3M (CHF), obowiązującej w dniu sporządzenia Umowy oraz marży w wysokości 1,1000 p.p., stałej w całym okresie kredytowania.

W § 7 ust. 1 Umowy wskazano, że Kredytobiorca zobowiązał się spłacić kwotę kredytu w CHF, ustaloną zgodnie z § 2, w złotych polskich z zastosowaniem kursu sprzedaży CHF obowiązującego w dniu płatności raty kredytu, zgodnie z Tabelą Kursów Walut Obcych Banku (...) SA.

W § 9 Umowy ustanowiono zabezpieczenia spłaty kredytu wraz z odsetkami i innymi kosztami w postaci: hipoteki kaucyjnej do kwoty 1 493 892,00 PLN na rzecz Banku, ustanowionej na kredytowanej nieruchomości; cesji na Bank praw z polisy ubezpieczeniowej od ognia i innych zdarzeń losowych nieruchomości, zgodnie z warunkami określonymi w § 3 i § 5 Umowy; cesji na Bank praw z polisy ubezpieczeniowej na życie Kredytobiorcy, zgodnie z warunkami określonymi w § 3 i § 5 Umowy; do czasu otrzymania przez Bank odpisu z księgi wieczystej nieruchomości z prawomocnym wpisem hipoteki – ubezpieczenia kredytów zabezpieczanych hipotecznie na podstawie Umowy, zawartej przez Bank z Towarzystwem (...) S.A.

Stosownie do § 11 Umowy integralną jej część stanowił Regulamin, który miał zastosowanie w zakresie nieuregulowanym Umową.

(**dowód:** k. 42 – 44 – poświadczona za zgodność z oryginałem kserokopia umowy o kredyt hipoteczny nr KH/ (...))

W § 2 pkt 8 lit. f) Regulaminu kredytowania osób fizycznych w ramach usług bankowości hipotecznej Banku (...) S.A. wskazano, że użyte w nim określenie stopa referencyjna stawka LIBOR (3M) (London Interbank Offered Rate) oznacza stopę procentową podawaną przez Reuters, ustalaną o godzinie 11:00 GMT w Londynie, na podstawie średniej arytmetycznej kwotowań 3 – miesięcznych, po której banki gotowe są sprzedawać swoje nadwyżki finansowe na londyńskim rynku międzybankowym, w przypadku kredytu w CHF.

W § 2 pkt 19 Regulaminu podano, że użyte w nim określenie kredyt w walucie oznacza kredyt udzielony w PLN indeksowany kursem waluty obcej wg Tabeli Kursów Walut Obcych obowiązującej w Banku.

§ 3 ust. 1 i 2 Regulaminu stanowiły, że kredyt udzielony jest w PLN oraz że kredyt może być indeksowany kursem waluty obcej na podstawie obowiązującej w Banku Tabeli Kursów Walut Obcych.

Zgodnie z § 5 ust. 16 pkt 2 Regulaminu w przypadku kredytu w walucie obcej, kredyt jest kredytem indeksowanym do walut wymienialnych i jest udzielany w złotych polskich, w umowie kredytowej kwota kredytu miała być określona w PLN.

Stosownie do § 8 ust. 3 Regulaminu, w przypadku kredytu w walucie obcej, kwota raty spłaty miała być obliczona według kursu sprzedaży dewiz, obowiązującego w Banku na podstawie obowiązującej w Banku Tabeli Kursów Walut Obcych z dnia spłaty. Natomiast § 8 ust. 4 Regulaminu stanowił, że w przypadku kredytu w walucie obcej Kredytobiorca mógł zastrzec w umowie kredytu, że Bank będzie pobierał ratę spłaty z rachunku w walucie, do jakiej kredyt był indeksowany, o ile rachunek ten jest dostępny w aktualnej ofercie Banku.

Zgodnie z § 9 ust. 4 Regulaminu w przypadku kredytu w walucie obcej, Bank w następnym dniu po upływie terminu wymagalności kredytu, dokonać miał przewalutowania całego wymagalnego zadłużenia na PLN, z zastosowaniem aktualnego kursu sprzedaży dewiz, określonego przez Bank w Tabeli Kursów Walut Obcych. Od wymagalnego kapitału, wyrażonego w PLN, Bank naliczać miał dalsze odsetki w wysokości dwukrotności odsetek ustawowych.

(**dowód:** k. 45 – 53v – kserokopia Regulaminu kredytowania osób fizycznych w ramach usług bankowości hipotecznej w Banku (...) S.A.)

W dniu 04 czerwca 2007 roku A. D. złożyła w Banku wypełniony druk dyspozycji wypłaty środków z kredytu, wpisując w nim kwotę wypłaty 850 000 PLN, które miała być przelana na rachunek bankowy zbywców nieruchomości oraz kwotę 28 760 PLN, która miała być przelana na jej rachunek bankowy. Wpisała proponowaną datę wypłaty „06.06.07r.”.

Powyższe kwoty zostały wypłacone przez Bank w dniu 11 czerwca 2007 roku.

Kwotę kredytu w wysokości 878 760,00 PLN Bank przeliczył na saldo zadłużenia w wysokości 387 067,79 CHF, stosując kurs wynoszący 1 CHF = 2,2703 PLN.

(**dowód:** k. 328 – kserokopia Dyspozycji wypłaty środków z kredytu; k. 54 – poświadczona za zgodność z oryginałem kserokopia zaświadczenia Banku z dnia 04 grudnia 2020 roku)

A. D. przeznaczyła środki pieniężne, pochodzące z kredytu, w całości na zakup lokalu mieszkalnego.

(**dowód:** k. 420 – zeznania powódki)

W dniu 30 maja 2019 roku A. D. i Bank zawarli Aneks do w/w Umowy, na mocy którego z Umowy tej wykreślono postanowienia dotyczące dodatkowego zabezpieczenia w postaci ubezpieczenia kredytów z niskim udziałem własnym.

(**dowód :** k. 293 - 294 – kserokopia Aneksu do Umowy)

A. D. od chwili zawarcia w/w Umowy do dnia 12 listopada 2020 roku dokonała na rzecz Bank wpłat tytułem spłaty rat kapitałowo – odsetkowych w łącznej wysokości 574 678,69 zł.

(**dowód:** k. 55 – 62 – poświadczona za zgodność z oryginałem kserokopia zaświadczenia Banku z dnia 10 grudnia 2020 roku o wysokości spłat)

A. D. w chwili zawierania powyższej Umowy nie prowadziła działalności gospodarczej. Rozpoczęła prowadzenie działalności gospodarczej pod koniec 2008 roku oraz zarejestrowała tę działalność pod adresem kredytowanej nieruchomości.

Około 2 lata temu A. D. zmieniła nazwisko na P..

(**dowód:** k. 420 – przesłuchanie powódki; k. 270 – 271 – wydruk z CEIDG)

Pełnomocnik A. P. – w jej imieniu – wniósł do Sądu Rejonowego dla Warszawy – Mokotowa w Warszawie wniosek o zażalenie do próby ugodowej w związku ze stosowaniem przez Bank klauzul abuzywnych w w/w Umowie.

(**dowód:** k. 66 – 70v – poświadczona za zgodność z oryginałem kserokopia wniosku o zażalenie do próby ugodowej z dnia 04 grudnia 2020 roku)

Na posiedzeniu jawnym w dniu 23 lutego 2021 roku, wyznaczonym przez Sąd celem rozpoznania powyższego wniosku, stawili się pełnomocnicy stron. Pełnomocnik Banku nie zaakceptował propozycji ugodowej wnioskodawczyni i złożył kontrpropozycję ugodową, która nie została zaakceptowana przez pełnomocnika A. P.. W związku z tym do zawarcia ugody nie doszło.

(**dowód:** k. 71 – 71v – poświadczona za zgodność z oryginałem kserokopia protokołu posiedzenia jawnego z dnia 23 lutego 2021 roku)

Pismem z dnia 18 marca 2021 roku pełnomocnik A. P. w jej imieniu wezwał Bank do zwrotu kwoty 601 000 zł w nieprzekraczalnym terminie 7 dni od dnia otrzymania tego wezwania. W piśmie tym powołano się na abuzywność postanowień w/w Umowy oraz wezwano Bank do przygotowania i dostarczenia Kredytobiorcy harmonogramu dalszych spłat, uwzględniającego oprocentowanie przewidziane w tej Umowie.

Powyższe wezwanie zostało odebrane przez Bank w dniu 23 marca 2021 roku.

(**dowód:** k. 63 – 63v – poświadczona za zgodność z oryginałem kserokopia wezwania z dnia 18 marca 2021 roku; k. 65 – wydruk ze śledzenia przesyłki poleconej)

Do chwili zamknięcia rozprawy w niniejszej sprawie Bank nie wypłacił A. P. żądanych przez nią kwot.

(okoliczność bezsporna)

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił przede wszystkim na podstawie wskazanych w jego opisie dowodów z dokumentów i kserokopii dokumentów oraz z zeznań powódki. Dowody z dokumentów Sąd ocenił jako wiarygodne. Strony postępowania nie kwestionowały, że oświadczenia w nich zawarte zostały złożone przez osoby, które podpisały te dokumenty. Nie kwestionowały także prawdziwości i autentyczności dokumentów złożonych w kserokopiach. Sąd nie znalazł także podstaw, aby z urzędu powziąć wątpliwości odnośnie ich wiarygodności i mocy dowodowej.

Odnośnie dowodu z przesłuchania powódki wskazać należy, iż w swoich zeznaniach zrelacjonowała ona przebieg zdarzeń związanych z zawarciem Umowy kredytu, akcentując przede wszystkim, że informacji o umowie kredytowej udzielał jej doradca z (...), który nie przedstawił jej mechanizmów przeliczeniowych zawartych w Umowie ani nie przedstawił jej symulacji rat kredytowych, obrazujących wpływ zmiany kursu CHF na ratę kredytową oraz że zapewniał ją, że waluta CHF jest stabilna. Oceniając zeznania powódki, Sąd miał na uwadze, że jest ona bezpośrednio

zainteresowana korzystnym dla siebie rozstrzygnięciem niniejszej sprawy. Jednakże – mając na uwadze treść jej zeznań oraz okoliczność, że znalazły one potwierdzenie w dowodach z dokumentów – Sąd ocenił je jako wiarygodne, logiczne i rzeczowe.

Podstawę ustaleń faktycznych stanowiły także same twierdzenia stron o okolicznościach faktycznych sprawy. W zakresie, w jakim druga strona je przyznała lub im nie zaprzeczyła, uznać należało je za bezsporne (art. 229 – 230 k.p.c.).

Na podstawie art. 235² § 1 pkt 2 k.p.c. Sąd pominął dowody: z prywatnego dokumentu w postaci wyliczeń powódki dotyczących wysokości nadpłat kredytu, zgłoszonego w pozwie (k. 29); z opinii biegłego sądowego dr S. A., sporządzonej w innej sprawie, zgłoszonej w pozwie (k. 29); z opinii prawnej prof. dr hab. P., z opinii prof. Z. i glosy prof. Z., zgłoszonych w pozwie (k. 29v); z opinii biegłego sądowego, zgłoszonej w pozwie (k. 29v); z oględzin płyty CD, wymienionej w pkt 4 odpowiedzi na pozew (k. 130 – 133); z zeznań świadków K. G. i J. C., zgłoszonych w pkt 5 odpowiedzi na pozew (k. 133 – 134); z protokołu rozprawy w innej sprawie, na której zeznania złożył świadek K. M., zgłoszonego w pkt 6 odpowiedzi na pozew (k. 135); z opinii biegłego sądowego, zgłoszonego w pkt 7 odpowiedzi na pozew (k. 136); z prywatnej symulacji, sporządzonej przez stronę pozwaną, zgłoszonej w pkt 2 lit. j) pisma z dnia 11 czerwca 2021 roku (k. 279); z dokumentów, wymienionych w pkt III pisma pełnomocnika powódki z dnia 22 lipca 2021 roku (k. 334); z opinii prawnej, zgłoszonej w piśmie strony pozwanej z dnia 11 października 2021 roku (k. 404v).

Sąd uznał, że wymienione wyżej dowody nie mają istotnego znaczenia dla rozstrzygnięcia niniejszej sprawy. Irrelevantne w niniejszej sprawie były bowiem ustalenia dotyczące sposobu pozyskiwania przez pozwanego Bank środków pieniężnych na potrzeby finansowania udzielanych kredytów indeksowanych do CHF oraz sposobu księgowania tych kredytów w ewidencji Banku. W niniejszej sprawie istotna była treść łączącej strony Umowy, a nie mechanizmy finansowe dotyczące udzielonego kredytu, stosowane przez pozwanego Bank. Odnośnie dowodu z zeznań świadków, Sąd miał także na uwadze, iż nie brali oni udziału w zawieraniu przedmiotowej Umowy z powódką, a więc ich zeznania dotyczyć mogłyby jedynie opisanie ogólnie przyjętej przez Bank procedury zawierania umów kredytu hipotecznego, zaś ustalenia te nie miały istotnego znaczenia dla rozstrzygnięcia niniejszej sprawy. Odnośnie zaś dowodów z opinii biegłych sądowych, zgłoszonych przez obie strony postępowania, to – wobec oceny przedmiotowej Umowy dokonanej w dalszej części uzasadnienia – fakty, które miały być wykazane tymi dowodami, nie miały także istotnego znaczenia dla rozstrzygnięcia w niniejszej sprawie. Co do dowodów z artykułów, publikacji, opinii prawnych, to wskazać należy, iż mogły one stanowić jedynie wzmocnienie argumentacji prawnej strony, która się na nie powołała, natomiast nie mogły one stanowić podstawy ustalenia stanu faktycznego w niniejszej sprawie.

Sąd zważył, co następuje:

W ocenie Sądu, na uwzględnienie zasługiwało dalej idące, zgłoszone jako ewentualne, żądanie powódki o zapłatę, oparte na zarzucie nieważności Umowy o kredyt hipoteczny Nr KH/ (...) z dnia 29 maja 2007 roku.

Na marginesie jedynie wskazać należy, iż w ocenie Sądu, sama konstrukcja żądań pozwu była nieprawidłowa. Jako główne powinno bowiem zostać zgłoszone roszczenie oparte na zarzutach najdalej idących. Roszczeniem opartym na zarzucie dalej idącym w niniejszej sprawie było żądanie zapłaty zgłoszone jako ewentualne, ponieważ opierało się ono na zarzucie nieważności przedmiotowej Umowy kredytu. Natomiast żądanie główne o zapłatę opierało się na zarzucie abuzywności postanowień umownych dotyczących indeksacji. Podkreślenia wymaga przy tym, iż zarówno nieważność umowy jak i abuzywność jej postanowień Sąd bierze pod uwagę z urzędu. Z tym, że w pierwszej kolejności Sąd ustala, czy umowa jest ważna, gdyż w razie ustalenia nieważności umowy nie ma potrzeby badania abuzywności jej postanowień.

Sąd orzekający w niniejszej sprawie w pełni podziela stanowisko, wyrażone przez Sąd Najwyższy w uchwale z dnia 13 stycznia 2011 roku w sprawie III CZP 119/10, zgodnie z którym postanowienie wzorca umowy, sprzeczne z bezwzględnie obowiązującym przepisem ustawy, nie może być uznane za niedozwolone postanowienie umowne (art. 385¹ § 1 k.c.). W uchwale tej Sąd Najwyższy wskazał, że postanowienie wzorca umownego sprzeczne z ustawą

jest nieważne, a art. 385¹ k.c. nie może być traktowany jako przepis, który przewiduje inny skutek w rozumieniu art. 58 § 1 in fine k.c., w szczególności ten, że na miejsce nieważnych postanowień czynności prawnej wchodzi odpowiednie przepisy ustawy. Odmienna interpretacja oznaczałaby, że w wypadku abstrakcyjnej kontroli wzorca umownego postanowienie sprzeczne z ustawą mogłoby być jedynie uznane za niedozwolone, natomiast w razie zamieszczenia takiego postanowienia w konkretnej umowie byłoby ono nieważne (art. 58 § 1 i 3 k.c.). W wyroku z dnia 21 listopada 2012 roku w sprawie VI ACa 824/12 Sąd Apelacyjny w Warszawie również wskazał, że gdy kontrolowana klauzula umowy lub wzorca była nie tylko abuzywna, lecz dodatkowo sprzeczna z ustawą, wówczas pierwszeństwo będzie miała sankcja nieważności z art. 58 § 3 k.c. Nieważność eliminuje z obrotu tę część czynności prawnej, która jest nią dotknięta, ale § 3 art. 58 przewiduje sankcję nieważności całej czynności, gdy okoliczności wskazują, że bez postanowień dotkniętych nieważnością czynność nie zostałaby dokonana. Artykuł 385¹ § 1 k.c. stanowi, że nie wiążą stron jedynie postanowienia kształtujące prawa i obowiązki konsumenta w sposób rażąco naruszający jego interesy, a więc nie przewiduje nieważności całej umowy. Nie ma zatem potrzeby wszczynania postępowania o uznanie postanowienia wzorca umowy za niedozwolone, skoro od początku jest ono nieważne, gdy nieważność eliminuje go z obrotu.

Mając zatem na uwadze, iż dalej idące żądanie powódki zostało zgłoszone jako ewentualne oraz podstawy prawne żądania głównego i ewentualnego – a więc oparcie tych żądań na zarzucie abuzywności postanowień umownych oraz na zarzucie nieważności umowy – wzajemnie się wykluczały, Sąd oddalił żądanie główne powódki oparte na zarzucie abuzywności postanowień spornej Umowy, dotyczących indeksacji, orzekając jak w pkt I sentencji wyroku. Natomiast Sąd uwzględnił – z niżej podanych względów – dalej idące żądanie ewentualne, które opierało się na zarzucie nieważności przedmiotowej Umowy.

W pierwszej kolejności wskazać należy, iż do analizowanej Umowy mają zastosowanie przepisy ustawy Prawo bankowe. Zgodnie zaś z art. 69 ust. 1 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 roku – Prawo bankowe (Dz.U z 2002 roku, Nr 72, poz. 665, t.j. z późn. zm.) (dalej też jako „UPrB”) – w brzmieniu obowiązującym w dniu zawarcia spornej Umowy – przez umowę kredytu bank zobowiązuje się oddać do dyspozycji kredytobiorcy na czas oznaczony w umowie kwotę środków pieniężnych z przeznaczeniem na ustalony cel, a kredytobiorca zobowiązuje się do korzystania z niej na warunkach określonych w umowie, zwrotu kwoty wykorzystanego kredytu wraz z odsetkami w oznaczonych terminach spłaty oraz zapłaty prowizji od udzielonego kredytu. Stosownie do art. 69 ust. 2 cytowanej ustawy umowa kredytu powinna być zawarta na piśmie i określać w szczególności: strony umowy, kwotę i walutę kredytu, cel, na który kredyt został udzielony, zasady i termin spłaty kredytu, wysokość oprocentowania kredytu i warunki jego zmiany, sposób zabezpieczenia spłaty kredytu, zakres uprawnień banku związanych z kontrolą wykorzystania i spłaty kredytu, terminy i sposób postawienia do dyspozycji kredytobiorcy środków pieniężnych, wysokość prowizji, jeżeli umowa ją przewiduje, warunki dokonywania zmian i rozwiązania umowy.

Z powyższego wynika zatem, że umowa kredytu jest umową nazwaną, dwustronnie zobowiązującą. Na jej podstawie bank zobowiązuje się oddać do dyspozycji drugiej strony – kredytobiorcy kwotę środków pieniężnych (kwotę kredytu), a kredytobiorca zobowiązuje się zwrócić kwotę wykorzystanego kredytu wraz z odsetkami. Uprawnienie kredytobiorcy polega na tym, że może domagać się od banku wypłaty kredytu a obowiązek polega na tym, że ma zwrócić wypłaconą mu kwotę wraz z odsetkami. Umowa kredytu jest umową odpłatną, gdyż na kredytobiorcę nakłada obowiązek zapłacenia bankowi odsetek oraz prowizji, które mają charakter wynagrodzenia za korzystanie ze środków pieniężnych banku. Ponadto jest to umowa konsensualna, czyli dochodzi do skutku w wyniku samego uzgodnienia przez strony jej podstawowych postanowień. Przedmiotem kredytu musi być określona kwota pieniężna. W umowie muszą być także określone zasady spłaty sumy kredytu.

Ponadto wskazać należy, iż sporna Umowa została zawarta przed zmianą ustawy Prawo bankowe, dokonaną ustawą z dnia 29 lipca 2011 roku (Dz.U. z 2011 roku, Nr 165, poz. 984), na mocy której dodano art. 69 ust. 2 pkt 4a UPrB, zgodnie z którym w przypadku umowy o kredyt denominowany lub indeksowany do waluty innej niż waluta polska, umowa kredytu powinna zawierać szczegółowe zasady określenia sposobów i terminów ustalania kursu wymiany walut, na podstawie którego w szczególności wyliczana jest kwota kredytu, jego transz i rat kapitałowo - odsetkowych

oraz zasady przeliczania na walutę wypłaty albo spłaty kredytu. Ustawa ta wprowadziła także uregulowanie, zawarte w art. 69 ust. 3 zdanie 1 UPrB, zgodnie z którym w przypadku umowy o kredyt denominowany lub indeksowany do waluty innej niż waluta polska, kredytobiorca może dokonywać spłaty rat kapitałowo – odsetkowych bezpośrednio w tej walucie oraz dokonać przedterminowej spłaty pełnej lub częściowej kwoty kredytu bezpośrednio w tej walucie.

Powyższe nie stanowi ustawowej definicji kredytu indeksowanego lub denominowanego. Przyjmuje się jednak, że kredyt denominowany lub indeksowany do waluty obcej to kredyt udzielony w złotych polskich, którego kwota jest odnoszona do waluty obcej. Kredyt taki jest kredytem złotowym, z tym, że na skutek denominacji lub indeksacji, saldo kredytu wyrażane jest w walucie obcej, do której kredyt został denominowany lub indeksowany. Kredytobiorca może dokonywać spłaty rat kredytu bądź w walucie, do której kredyt został denominowany lub indeksowany bądź w walucie polskiej, po przeliczeniu raty wyrażonej w walucie. Wypłata kredytu indeksowanego lub denominowanego do waluty obcej następuje w złotych polskich, zaś operacja z walutą obcą dokonywana jest jedynie „na papierze” dla celów księgowych, do faktycznego przekazania wartości dewizowych nie dochodzi. Do faktycznego obrotu dewizowego dochodzi dopiero wówczas, gdy strony uzgodnią, że spłata kredytu przez kredytobiorcę następować będzie w walucie, do której kredyt indeksowano lub denominowano.

Mając powyższe na uwadze, dokonać należy rozróżnienia pomiędzy kredytem indeksowanym do waluty obcej a kredytem czysto walutowym. W przeciwieństwie do kredytu indeksowanego, kredyt walutowy to kredyt udzielony w innej niż PLN walucie, a zatem również w tej walucie wypłacany i spłacany. W niniejszej sprawie z uwagi na to, iż środki finansowe zostały wypłacone powodom w walucie polskiej oraz Umowa przewidywała, że w takiej też walucie powodowie będą spłacać raty kapitałowo – odsetkowe, z całą pewnością należy mówić o kredycie indeksowanym, nie zaś kredycie walutowym.

Przedmiotowa Umowa o kredyt w § 2 ust. 1 i 2 przewidywała, że kwota kredytu wynosi 878 760,00 PLN oraz że kredyt jest indeksowany do CHF, po przeliczeniu wypłaconej kwoty zgodnie z kursem kupna CHF według Tabeli Kursów Walut Obcych, obowiązującej w Banku (...) w dniu uruchomienia kredytu lub transzy. Stosownie do § 7 ust. 1 Umowy Kredytobiorca zobowiązał się spłacać kwotę kredytu w CHF, ustaloną zgodnie z § 2 w złotych polskich, z zastosowaniem kursu sprzedaży CHF obowiązującego w dniu płatności raty kredytu, zgodnie z Tabelą Kursów Walut Obcych Banku (...) SA. Zgodnie z § 8 ust. 3 Regulaminu, w przypadku kredytu w walucie obcej, kwota raty spłaty miała być obliczona według kursu sprzedaży dewiz, obowiązującego w Banku na podstawie obowiązującej w Banku Tabeli Kursów Walut Obcych z dnia spłaty.

Zgodnie zatem z postanowieniami przedmiotowej Umowy, kredyt był wypłacony w złotych polskich, indeksowany kursem innej waluty – (...). Natomiast z walutą CHF powiązana była inna stopa referencyjna niż dla PLN, tj. nie WIBOR, lecz LIBOR. Kwota wypłacona powodce w PLN zgodnie z Umową w dniu uruchomienia kredytu miała być przeliczona na CHF według kursu kupna CHF określonego w Tabeli Kursów. Wysokość rat kapitałowo – odsetkowych miała zaś zostać ustalona z zastosowaniem kursu sprzedaży CHF obowiązującego w dniu płatności raty kredytu, zgodnie z Tabelą Kursów.

Zaznaczenia wymaga, że o tym, iż walutą kredytu był PLN świadczy nie tylko kwota kredytu, wskazana jednoznacznie w Umowie w PLN, ale także waluta zabezpieczeń ustanowionych w Umowie – nie tylko sum gwarancyjnych, jakie miały wynikać z umowy ubezpieczenia nieruchomości, czy umowy ubezpieczenia na życie Kredytobiorcy, ale przede wszystkim zabezpieczenia hipotecznego, w którym wartość hipoteki kaucyjnej wyrażona była w PLN – do sumy 1 493 892,00 PLN (§ 9 ust. 1 pkt 1 Umowy). Zgodnie z art. 68 ustawy o księgach wieczystych i hipotece (t.j. Dz.U. z 2001 roku, Nr 124, poz. 1361 z późn. zm.) – w brzmieniu obowiązującym na datę zawarcia analizowanej Umowy – hipoteka zabezpiecza jedynie wierzytelności pieniężne i może być wyrażona tylko w oznaczonej sumie pieniężnej. Jeżeli wierzytelność zgodnie z prawem została wyrażona w innym pieniądzu niż pieniądz polski, hipotekę wyraża się w tym innym pieniądzu. Gdyby zatem wierzytelność – czyli kredyt – była wyrażona w CHF, również hipoteka powinna zostać wyrażona w CHF.

Postanowienia Regulaminu, stanowiącego integralną część spornej Umowy, także przemawiają za przyjęciem, że kredyt udzielony powódce był kredytem udzielonym w PLN a nie kredytem walutowym. W § 2 pkt 19 Regulaminu wskazano, że kredyt w walucie obcej to kredyt udzielony w PLN, indeksowany kursem waluty obcej wg tabeli Kursów Walut Obcych obowiązującej w Banku, zaś w § 3 ust. 1 i 2 – że kredyt udzielony jest w PLN oraz może być indeksowany kursem waluty obcej na podstawie obowiązującej w Banku Tabeli Kursów Walut Obcych. Zgodnie z § 9 ust. 4 Regulaminu w przypadku kredytu w walucie obcej, Bank w następnym dniu po upływie terminu wymagalności kredytu, dokonać miał przewalutowania całego wymagalnego zadłużenia na PLN, z zastosowaniem aktualnego kursu sprzedaży dewiz, określonego przez Bank w Tabeli Kursów Walut Obcych. Od wymagalnego kapitału wyrażonego w PLN Bank naliczać miał dalsze odsetki w wysokości dwukrotności odsetek ustawowych.

Powyższe postanowienia Regulaminu również potwierdzają, że indeksacja była jedynie mechanizmem przeliczeniowym, nie czyniąc z tego kredytu stricte walutowego kredytu. Należy stwierdzić, iż nadal był to kredyt złotowy, zadłużenie przeterminowane miało być bowiem wyrażone finalnie nie w CHF, lecz w PLN. Wreszcie zgodnie z § 14 ust. 3 Regulaminu od kwoty kredytu w PLN, a nie CHF ustalana była suma ubezpieczenia na życie Kredytobiorcy. Zastosowany w Umowie mechanizm indeksacji nie zmieniał kwoty i waluty kredytu, wyrażonej w PLN, a stanowił on jedynie klauzulę przeliczeniową, mocą której strony ustaliły, że zobowiązanie wyrażone w walucie polskiej w dniu uruchomienia kredytu, a zatem z chwilą wykonania zobowiązania Banku do wypłaty kredytu (co nastąpić miało w PLN), miało zostać przeliczone na walutę obcą – na CHF, Kredytobiorca zobowiązany był do dokonania spłaty kredytu – przy czym wysokość rat, uiszczanych w PLN, obliczona miała być według kursu sprzedaży CHF.

Wskazać należy, iż zgodnie z jednolitą linią orzecznictwa Sądu Najwyższego, przed wejściem w życie w/w ustawy z dnia 29 lipca 2011 roku, tzw. „ustawy antyspreadowej”, dopuszczalne było na zasadzie swobody umów zaciągnięcie zobowiązania kredytowego w walucie obcej z równoczesnym zastrzeżeniem, że wypłata i spłata kredytu będzie dokonywana w walucie krajowej (por. wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 25 marca 2011 roku, IV CSK 377/10; z dnia 29 kwietnia 2015 roku, V CSK 445/14; z dnia 22 stycznia 2016 roku, I CSK 1049/14; z dnia 27 lutego 2019 roku, II CSK 19/18 oraz z dnia 11 grudnia 2019 roku, V CSK 382/18). Argumentem przemawiającym za dopuszczalnością zawierania umów o kredyt indeksowany do waluty obcej przed wejściem w życie w/w ustawy nowelizującej było właśnie wprowadzenie do ustawy Prawo bankowe przepisu dotyczącego kredytów indeksowanych do waluty innej niż polska. Racjonalny ustawodawca nie wprowadziłby bowiem do porządku prawnego umowy, co do której zachodzą przesłanki do stwierdzenia jej nieważności.

Umowa kredytu indeksowanego, przewidującego spread walutowy, mieściła się zatem w konstrukcji ogólnej umowy kredytu bankowego i stanowiła jej możliwy wariant. Samo wprowadzenie do Umowy postanowienia przewidującego mechanizm indeksacji – z wyżej wskazanych już względów – nie było sprzeczne z treścią art. 69 ust. 1 UPrB, gdyż nie naruszało zasady swobody umów, wyrażonej w art. 353¹ k.c. Natomiast inną kwestią jest sposób określenia przez pozwaną Bank mechanizmu indeksacji poprzez odesłanie do kursów walut, ustalanych w Tabeli Kursów Walut Obcych, tworzonej przez Bank, o czym będzie mowa w dalszej części uzasadnienia.

Niezasadny okazał się także zarzut powódki, iż przedmiotowa Umowa jest nieważna jako sprzeczna z zasadami współżycia społecznego (art. 58 § 2 k.c.).

Wskazać należy, iż ustalenie nieważności czynności prawnej z powodu jej sprzeczności z zasadami współżycia społecznego może nastąpić jedynie w wyjątkowych wypadkach. To zatem na powódce spoczywał ciężar udowodnienia, że taki wyjątkowy wypadek miał miejsce w niniejszej sprawie. Natomiast w niniejszym postępowaniu powódka nie wykazała, aby zaistniały wyjątkowe okoliczności np. aby strona pozwana wykorzystała jej nieporadność lub jej przymusowe położenie. Wobec tego, stwierdzić należało, iż ten zarzut powódki nie zasługiwał na uwzględnienie.

I. SPRZECZNOŚĆ UMOWY Z ART. 353¹ K.C.

Natomiast zasadny okazał się podniesiony przez powódkę zarzut, że postanowienia przedmiotowej Umowy, dotyczące indeksacji, naruszają przepis art. 353¹ k.c.

W ocenie Sądu, analizowana Umowa jest nieważna z tego powodu, że jej postanowienia dotyczące mechanizmu indeksacji – w zakresie, w jakim odsyłają do kursów waluty ustalonych jednostronnie przez Bank w Tabeli Kursów Walut Obcych – sprzeczne są z naturą stosunku zobowiązaniowego. Przy czym – jak już wyżej wskazano – samą indeksację należy uznać za ogólnie dopuszczalną, jednakże postanowienia tej konkretnej Umowy, określające mechanizm indeksacji naruszają granice swobody umów.

Zgodnie z art. 353¹ k.c. strony zawierające umowę mogą ułożyć stosunek prawny według swego uznania, byleby jego treść lub cel nie sprzeciwiały się właściwości (naturze) stosunku, ustawie ani zasadom współżycia społecznego.

W uzasadnieniu uchwały z dnia 22 maja 1991 roku, w sprawie III CZP 15/91 (OSNCP 1992, nr 1, poz. 1), Sąd Najwyższy wskazał, że natura umowy gospodarczej i generowanego przez nią stosunku sprowadza się generalnie do tego, że wyraża ona i pozwala realizować interes każdej ze stron, ponieważ zaś interesy te bywają przeciwstawne, istotę umowy stanowi uzgodnienie woli stron, wyrażającej ich interesy. Zgoda obydwu stron jest oczywistym wymaganiem tak przy zawarciu umowy, jak i przy zmianach jej treści, stąd też nawet przy najdalej idących ułatwieniach w realizacji inicjatywy zmian pozostawiona jest drugiej stronie możliwość odmowy zgody na zmiany. W tym stanie rzeczy za sprzeczne z naturą umowy gospodarczej należy uznać pozostawienie w ręku jednej tylko strony możliwości dowolnej zmiany jej warunków. Sprzeczność ta występuje szczególnie wyraźnie zwłaszcza przy umowach zawieranych nie w oparciu o indywidualne pertraktacje, ale w oparciu o regulamin wydany przez profesjonalistę, skoro jest oczywiste, że zawsze jest on zainteresowany w najkorzystniejszym dla siebie ukształtowaniu regulacji masowo zawieranych umów.

Zgodnie ze stanowiskiem Sądu Apelacyjnego w Warszawie, wyrażonym w uzasadnieniu wyroku z dnia 26 sierpnia 2020 roku, w sprawie VI ACa 801/19 – które Sąd orzekający w niniejszej sprawie podziela – zasada swobody umów nie zezwala na to, aby jedna strona, a zwłaszcza silniejsza ekonomicznie, mogła na etapie realizacji umowy kredytu narzucać drugiej stronie wymiar jej zobowiązań, szczególnie w zakresie podstawowych jej obowiązków wynikających z tej umowy.

Jeżeli zatem określenie wysokości świadczenia pozostawione zostanie wyłącznie jednej ze stron umowy, to umowa taka sprzeczna będzie z naturą zobowiązania.

Przenosząc powyższe na grunt niniejszej sprawy, wskazać należy, iż w przedmiotowej Umowie o kredyt strony wprawdzie określiły wzajemne świadczenia (w tym kwotę do wypłaty w PLN oraz oprocentowanie, w oparciu o które ustalona miała być kwota do spłaty), jednakże postanowienia klauzul indeksacyjnych, w związku z przyznaniem wyłącznie Bankowi uprawnienia do ustalania kursów walut w Tabeli Kursów Walut Obcych, dawały stronie pozwanej możliwość dowolnej i nieograniczonej żadnymi postanowieniami umownymi zmiany wysokości świadczenia. Zgodnie z § 2 ust. 2 Umowy kredyt indeksowany był do CHF, po przeliczeniu wypłaconej kwoty zgodnie z kursem kupna CHF według Tabeli Kursów Walut Obcych obowiązującej w Banku (...) w dniu uruchomienia kredytu lub transzy. Stosownie natomiast do § 7 ust. 1 Umowy Kredytobiorca zobowiązał się spłacać kwotę kredytu w CHF, ustaloną zgodnie z § 2 w złotych polskich, z zastosowaniem kursu sprzedaży CHF obowiązującego w dniu płatności raty kredytu, zgodnie z Tabelą Kursów Walut Obcych Banku (...) SA. Przy czym ani w Umowie ani w Regulaminie w ogóle nie określono zasad, którymi pozwany Bank miałby kierować się, ustalając kursy walut w tworzonej przez siebie Tabeli Kursów ani też nie wskazano żadnych granic w tym zakresie. Nie było zatem wiadomo, jakimi kryteriami pozwany Bank kierował się, ustalając własne kursy w tworzonej przez siebie Tabeli Kursów. Druga strona umowy (Kredytobiorca) nie miała więc możliwości zweryfikowania tego, czy kursy walut zostały ustalone przez Bank zgodnie z zasadami, skoro zasady te nie zostały sformułowane. Kursy te mogły więc zostać ustalone przez Bank dowolnie i bez żadnych ograniczeń. Takie ukształtowanie postanowień umownych oznaczało zatem, iż wyłącznie jednej stronie umowy przyznano nieograniczone uprawnienie do określenia wysokości kursów waluty, na podstawie których ustalone miało być zarówno saldo kredytu jak i wysokość rat. Prowadziło to z kolei do tego, że na etapie wykonywania umowy, to

wyłącznie jedna strona umowy poprzez określenie kursu kupna i kursu sprzedaży walut w Tabeli Kursów dokonywała w sposób nieograniczony i dowolny zmiany wysokości świadczenia drugiej strony (zarówno przy wypłacie kredytu jak i przy spłacie rat kredytu).

Na marginesie dodać należy, iż okoliczność, czy oraz w jakim zakresie pozwany Bank korzystał z możliwości dowolnej modyfikacji stosunku zobowiązaniowego poprzez określenie kwoty świadczenia, czy też stosowany przez niego kurs był kursem rynkowym, nie ma znaczenia, gdyż istotna jest okoliczność, iż w przedmiotowej Umowie Bankowi w ogóle zapewniono taką możliwość.

Mając powyższe na uwadze, stwierdzić należało, że postanowienia przedmiotowej Umowy – dotyczące określenia mechanizmu indeksacji poprzez przyznanie wyłącznie jednej ze stron umowy możliwości dowolnego i nieograniczonego modyfikowania wysokości świadczenia – są sprzeczne z art. 353¹ k.c., określającym granice swobody umów.

Dodać również należy, iż sama świadomość stron istnienia w Umowie zapisów odsyłających do Tabeli Kursów nie ma znaczenia dla oceny ważności tej Umowy pod kątem zgodności z prawem. Nieważna umowa nie staje się bowiem ważna z tego powodu, że jej strony miały świadomość istnienia zapisów, skutkujących jej nieważnością.

Skoro przedmiotowa Umowa sprzeczna jest z ustawą, tj. z art. 353¹ k.c., to stwierdzić należy, iż wypełniona została dyspozycja art. 58 § 1 k.c. Zgodnie z tym przepisem czynność prawna sprzeczna z ustawą albo mająca na celu obejście ustawy jest nieważna, chyba że właściwy przepis przewiduje inny skutek, w szczególności ten, iż na miejsce nieważnych postanowień czynności prawnej wchodzi odpowiednie przepisy ustawy. W ocenie Sądu, brak jest zaś takich przepisów ustawy, którymi można by zastąpić postanowienia dotyczące indeksacji.

Stosownie zaś do § 3 art. 58 k.c. jeżeli nieważnością jest dotknięta tylko część czynności prawnej, czynność pozostaje w mocy co do pozostałych części, chyba że z okoliczności wynika, iż bez postanowień dotkniętych nieważnością czynność nie zostałaby dokonana.

Mając powyższe na uwadze, ustalić należało, czy przedmiotowa Umowa może pozostać w mocy co do pozostałych postanowień umownych, tj. czy z okoliczności wynika, iż bez postanowień dotkniętych nieważnością Umowa ta i tak zostałaby przez strony zawarta.

W ocenie Sądu, przedmiotowa Umowa nie zostałaby zawarta bez postanowień dotkniętych nieważnością. Z samego stanowiska procesowego strony pozwanej wynika, że nie zgodziłyby się ona na zawarcie umowy o kredyt wypłacony w PLN z zastosowaniem stawki referencyjnej właściwej dla waluty CHF, a więc stawki LIBOR. Ponadto zwrócić należy uwagę na to, że kredyty takie (złotowe z oprocentowaniem LIBOR) – choć nie zostały zakazane przez ustawę – w praktyce nigdy nie były udzielane przez banki.

Wobec tego, że sporna Umowa nie zostałaby zawarta bez kwestionowanych postanowień umownych, dotyczących mechanizmu indeksacji, uznać należało ją za nieważną w całości.

Dodać przy tym należy, iż sprzeczność z ustawą postanowień odsyłających do Tabeli Kursów Banku prowadzi do upadku całego mechanizmu indeksacji dlatego, że bez tego odesłania nie byłoby możliwe ustalenie wysokości świadczeń stron Umowy.

W tym miejscu wskazać należy, iż okoliczność, że powódka przez wiele lat wykonywała sporną Umowę, nie pozbawia jej uprawnienia do zakwestionowania postanowień umownych, na podstawie których dotychczas spełniała świadczenia na rzecz Banku. Wskazać przy tym należy, że chociaż ograniczenia swobody umów obowiązują z mocy prawa, to faktycznie nie wywołują skutku prawnego, jeśli żadna ze stron umowy jej nie zakwestionuje. W konsekwencji np. kontrakt sprzeczny z ustawą może zostać zawarty i być wykonywany tak długo, jak obie strony się na to godzą i żadna

nie wystąpi do sądu o stwierdzenie nieważności tej umowy ze względu na naruszenie art. 353¹ k.c. (tak Komentarz do k.c. pod red. Konrada Osajdy, teza 38. do art. 353¹ k.c.).

Mając powyższe na uwadze, stwierdzić należało, iż wieloletnie wykonywanie przez strony spornej Umowy nie stanowiło przeszkody do badania, czy jej postanowienia zgodne są z ustawą oraz ostatecznie do ustalenia, że była ona nieważna.

II. **ABUZYWNOŚĆ KWESTIONOWANYCH POSTANOWIEŃ UMOWNYCH**

Z uwagi na rozbieżności w doktrynie i orzecznictwie co do zasadności zarzutów dotyczących nieważności umów o kredyt indeksowany do waluty obcej z powodu ich sprzeczności z ustawą, w dalszej kolejności rozważyć należało także podniesione przez powódkę zarzuty dotyczące abuzywności kwestionowanych postanowień umownych.

Przy założeniu, że przedmiotowa Umowa nie byłaby nieważna z wyżej podanych już względów, stwierdzić należałoby, iż postanowienia tej Umowy dotyczące mechanizmu indeksacji, stanowią klauzule abuzywne i jako takie nie wiążą powódki.

Przepis art. 385¹ § 1 k.c. stanowi, że postanowienia umowy zawieranej z konsumentem, które nie zostały z nim indywidualnie uzgodnione, nie wiążą go, jeżeli kształtują jego prawa i obowiązki w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, rażąco naruszając jego interesy. Nie dotyczy to jedynie postanowień określających główne świadczenia stron, w tym cenę lub wynagrodzenie, jeżeli zostały sformułowane w sposób jednoznaczny. Zgodnie z art. 385¹ § 2 k.c., zamieszczona w umowie klauzula abuzywna nie wiąże konsumenta, a strony są związane umową w pozostałym zakresie.

W niniejszej sprawie należało mieć na uwadze, iż kwestionowane postanowienie umowne – tj. § 2 ust. 2 Umowy oraz § 8 ust. 3 Regulaminu – były już przedmiotem kontroli przez Sąd Okręgowy w Warszawie – Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów, który w wyroku z dnia 14 grudnia 2010 roku, wydanym w sprawie o sygnaturze akt XVII AmC 426/09, uznał za niedozwolone i zakazał Bankowi (...) S.A. z siedzibą w W. wykorzystywania w obrocie z konsumentami m.in. postanowień wzorca umowy o następującej treści:

- „Kredyt jest indeksowany do CHF/USD/EUR, po przeliczeniu wypłaconej kwoty zgodnie z kursem kupna CHF/USD/EUR według Tabeli Kursów Walut Obcych obowiązującej w Banku (...) w dniu uruchomienia kredytu lub transzy.”,

- „W przypadku kredytu indeksowanego kursem waluty obcej kwota raty spłaty obliczona jest według kursu sprzedaży dewiz, obowiązującego w Banku na podstawie obowiązującej w Banku Tabeli Kursów Walut Obcych z dnia spłaty.”.

Na podstawie powyższego prawomocnego wyroku w dniu 15 maja 2012 roku powyższe postanowienia wpisane zostały do rejestru klauzul niedozwolonych, prowadzonego przez Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów, odpowiednio pod nr 3178 i nr 3179.

W uzasadnieniu w/w wyroku z dnia 14 grudnia 2010 roku Sąd Okręgowy w Warszawie – Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów argumentował, iż oczywistym jest, że zawierając umowę kredytu indeksowanego w walucie obcej konsument jest świadomy (a przynajmniej powinien być świadomy) ryzyka, jakie się z tym wiąże, a więc ryzyka wynikającego ze zmienności kursów walut obcych. Czym innym jest takie ryzyko, a czym innym ustalanie kursów walut przez zarząd pozwanego. Te dwie kwestie są ze sobą powiązane tylko w takim stopniu, w jakim czynniki rynkowe mają wpływ na kurs waluty w Banku. Natomiast ryzyko to nie ma żadnego wpływu na ryzyko związane z możliwością dowolnego kształtowania przez pozwanego kursu wymiany waluty, w której indeksowany jest kredyt, a to wpływa w sposób oczywisty na sytuację konsumenta. Ponadto Sąd ten wskazał, że brak określenia w umowie sposobu ustalania kursów walutowych na potrzeby przeliczenia salda zadłużenia na walutę obcą oraz przeliczenia na złote

kwoty wymaganej do spłat kredytu w rażący sposób narusza interes konsumenta. Skoro umowy kredytu cechują się długim okresem trwania i ograniczoną możliwością jego wcześniejszej spłaty kredytem z innego banku, to ustalenie prawidłowych zasad określania kursu waluty pozwoliłoby konsumentowi np. samodzielnie wyliczyć kurs waluty obcej.

Ponadto Sąd orzekający w niniejszym składzie podziela stanowisko, wyrażone przez Sąd Najwyższy w uzasadnieniu wyroku z dnia 07 lipca 2021 roku w sprawie I CSKP 222/21 (LEX nr 3218438), zgodnie z którym w przypadku istnienia prawomocnego wyroku uznającego określone postanowienie wzorca za niedozwolone, w procesie obejmującym incydentalną kontrolę wzorca, toczącym się pomiędzy przedsiębiorcą, który był pozwanym w sprawie o uznanie postanowienia za niedozwolone, a podmiotem, który jako konsument zawarł z nim umowę, sąd nie powinien już oceniać, czy określone postanowienie jest niedozwolone, gdyż kwestia ta została rozstrzygnięta i rozstrzygnięcie w tej mierze ma charakter wiążący (zob. uzasadnienie uchwały siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z 20 listopada 2015 roku, III CZP 17/15, OSNC 2016, Nr 4, poz. 40, w którym przyjęto prejudycjalny charakter orzeczenia wydanego w ramach kontroli abstrakcyjnej dla sporów indywidualnych). W wyroku tym Sąd Najwyższy przyjął, że zasada ta ma zastosowanie zarówno do stosunków prawnych powstających po uprawomocnieniu się wyroku wydanego w ramach abstrakcyjnej kontroli wzorców i po wpisaniu postanowienia do rejestru, jak również do stosunków, które powstały wcześniej. W części odnoszącej się do uznania postanowienia wzorca za niedozwolone orzeczenie Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów ma charakter deklaracyjny i wywiera skutek *ex tunc*.

Wskazać przy tym należy, iż w uchwale z dnia 20 listopada 2015 roku, wydanej w sprawie III CZP 17/15, Sąd Najwyższy uznał, że prawomocność materialna wyroku uznającego postanowienie wzorca umowy za niedozwolone wyłącza powództwo o uznanie za niedozwolone postanowienia tej samej treści normatywnej, stosowanego przez przedsiębiorcę pozwanego w sprawie, w której wydano ten wyrok (art. 365 i 366 k.p.c.). W uzasadnieniu tej uchwały stwierdzono, że działanie prawomocności materialnej w aspekcie mocy wiążącej nie może oznaczać bezpośredniej ingerencji w indywidualne stosunki materialnoprawne, lecz tylko konieczność uznania - w przypadku sporu na tle takich stosunków - że dane postanowienie umowne powielające postanowienie wzorca umowy uznane za niedozwolone i wpisane do rejestru, o którym mowa w art. 479⁴⁵ § 2 k.p.c., lub postanowienie identyczne z nim w treści, jest niedozwolone (por. też wyrok Sądu Najwyższego z dnia 20 września 2013 roku, II CSK 708/12). Rozwiązanie to mieści się w ramach wynikających z dyrektywy 93/13 oraz odpowiada płynącym z nich wymaganiom w ujęciu Trybunału. Sąd Najwyższy wskazał również, iż jednokierunkowe - na rzecz wszystkich - rozciągnięcie skutków prawomocności materialnej wyroku uwzględniającego powództwo o uznanie postanowienia wzorca umowy za niedozwolone wpisuje się w wymaganie wynikające z art. 7 ust. 1 dyrektywy 93/13, aby przyjęte na poziomie krajowym środki były stosowne i skuteczne. Działanie w/w wyroku na rzecz wszystkich, ale w stosunku do konkretnego pozwanego przedsiębiorcy, jest proporcjonalne, ponieważ pozwala na zachowanie równowagi pomiędzy potrzebą zapewnienia efektywności kontroli abstrakcyjnej a koniecznością respektowania prawa do wysłuchania jako podstawowego elementu prawa do rzetelnego postępowania, wynikającego z prawa do sądu. Udzielana w tych granicach w ramach tej kontroli ochrona prawna pozostaje skuteczna, ponieważ z jej dobrodziejstw w stosunku do pozwanego przedsiębiorcy korzystać może każdy, kto chce powołać się na niedozwolony charakter postanowienia wzorca umowy, stosowanego przez tego przedsiębiorcę, a zakwestionowanego przez sąd ochrony konkurencji i konsumentów.

Mając powyższe na uwadze – wobec wpisania kwestionowanych klauzul umownych do rejestru klauzul niedozwolonych na podstawie prawomocnego wyroku Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów, wydanego w sprawie, w której pozwanym był Bank (...) S.A. oraz wobec wiążącego charakteru tego wyroku – w niniejszej sprawie, celem ustalenia, czy kwestionowane postanowienia umowne wiążą powódkę, wystarczające było ustalenie, czy powódka, zawierając przedmiotową Umowę, działała jako konsument oraz czy kwestionowane postanowienia zostały z nią indywidualnie uzgodnione.

Z dowodów zgromadzonych w niniejszej sprawie jednoznacznie wynika, że pozwany Bank zawarł przedmiotową Umowę w ramach prowadzonej działalności gospodarczej w zakresie czynności bankowych (art. 43¹ k.c.), natomiast powódka zawarła ją jako konsument (art. 22¹ k.c.). Środki pochodzące z kredytu miały zostać przeznaczone – i

faktyczne zostały przeznaczone – na zakup lokalu mieszkalnego, służącego zaspokojeniu potrzeb mieszkaniowych powódki. Wprawdzie powódka po zawarciu przedmiotowej Umowy w październiku 2008 roku zarejestrowała na kredytowanej nieruchomości działalność gospodarczą, jednakże w chwili zawierania przedmiotowej Umowy nie prowadziła działalności gospodarczej oraz środki pieniężne pochodzące z kredytu nie zostały wykorzystane na tę działalność.

W tym miejscu odnieść należy się także do podniesionego przez stronę pozwaną zarzutu dotyczącego tego, iż z uwagi na fakt, iż powódka posiadała wykształcenie wyższe oraz prowadziła działalność gospodarczą, posiadała ona szczególne możliwości poznawcze w zakresie zawierania umów.

Sąd orzekający w niniejszym składzie podziela pogląd, wyrażony m.in. przez Sąd Apelacyjny w Szczecinie w uzasadnieniu wyroku z dnia 19 listopada 2020 roku w sprawie I ACa 265/20, iż dla kwalifikacji strony umowy jako konsumenta decydujące jest jedynie to, czy czynność prawna jest związana bezpośrednio z prowadzoną przez jej stronę działalnością profesjonalną (gospodarczą lub zawodową). Jeśli taki związek nie zachodzi, to strona umowy z przedsiębiorcą korzysta ze szczególnej ochrony prawnej (w świetle regulacji składającej się na szeroko rozumiane prawo konsumenckie, umocowane ustrojowo w art. 76 Konstytucji RP). Dla oceny abuzywności wzorca nie mają zatem znaczenia prawne osobiste przymioty (wiedza, doświadczenie itp.) osoby zawierającej umowę. Obowiązkiem sądu jest dokonywanie oceny zobiektywizowanej odwołującej się do wzorca konsumenta jako osoby rozsądnej, poinformowanej, o przeciętnej wiedzy i doświadczeniu życiowym. To że konsument ad casum posiada wiedzę ekonomiczną, nie może zmieniać kryteriów oceny wzorca umownego.

Mając powyższe na uwadze, stwierdzić należało, iż fakt, że powódka w chwili zawierania Umowy posiadała wykształcenie wyższe oraz blisko rok po zawarciu Umowy rozpoczęła prowadzenie działalności gospodarczej nie ma żadnego wpływu na ocenę jej statusu jako konsumenta, a co za tym idzie – uprawniona jest ona do korzystania z ochrony przewidzianej w art. 385¹ k.c.

Nie budziło również wątpliwości, że postanowienia przedmiotowej Umowy, dotyczące indeksacji, nie były uzgadniane z powódką indywidualnie przed zawarciem Umowy. Nieuzgodnione indywidualnie są te postanowienia umowy, na których treść konsument nie miał rzeczywistego wpływu. W szczególności odnosi się to do postanowień umowy przejętych z wzorca umowy zaproponowanego konsumentowi przez kontrahenta (art. 385¹ § 3 k.c.). Przy czym należy podkreślić, że wzorce są to klauzule, opracowane przed zawarciem umowy i wprowadzane do stosunku prawnego przez jedną ze stron w ten sposób, że druga strona nie ma wpływu na ich treść. Są one zwykle opracowywane w oderwaniu od konkretnego stosunku umownego i w sposób jednolity określają one treść przyszłych umów, stąd strona która wyraziła zgodę na stosowanie wzorca nie może zmieniać jego treści według swojej woli. Ciężar dowodu, że dane postanowienie umowne zostało uzgodnione indywidualnie, spoczywa na tym, kto się na to powołuje (art. 385¹ § 4 k.c.). Natomiast strona pozwana w niniejszej sprawie nie wykazała, aby powódka miała jakikolwiek wpływ na postanowienia umowne dotyczące klauzul indeksacyjnych. Samo zaakceptowanie przez powódkę kwestionowanych postanowień poprzez podpisanie przedmiotowej Umowy nie oznacza, że postanowienia te zostały z nią indywidualnie uzgodnione bądź że miała ona realny wpływ na ich treść.

Zgodnie natomiast z art. 385² k.c. oceny zgodności postanowienia umowy z dobrymi obyczajami dokonuje się według stanu z chwili zawarcia umowy, biorąc pod uwagę jej treść, okoliczności zawarcia oraz uwzględniając umowy pozostające w związku z umową obejmującą postanowienie będące przedmiotem oceny.

Dodać należy, iż dla oceny danego postanowienia na podstawie art. 385¹ k.c. nie ma żadnego znaczenia sposób wykonywania umowy przez strony. W okolicznościach niniejszej sprawy nie podlegało zatem badaniu i nie miało znaczenia dla rozstrzygnięcia, czy pozwany Bank korzystał z możliwości, wynikających ze spornych postanowień umownych, a więc czy ustalane przez niego kursy walut w Tabeli Kursów Walut Obcych były zawyżone w stosunku do kursów NBP lub kursów ustalanych przez inne banki. Postanowienie jest niedozwolone, jeśli stwarza dla przedsiębiorcy samą możliwość działania w sposób rażąco naruszający interesy konsumenta. Za rażąco sprzeczne

z interesem konsumenta uznać należy już samo skonstruowanie mechanizmu ustalania wartości świadczenia jednostronnie przez Bank, ponieważ mechanizm ten narusza równowagę kontraktową, umożliwiając przedsiębiorcy wpływ na kształtowanie obowiązków umownych konsumenta.

Kolejno podnieść należy, iż w wyroku z dnia 29 kwietnia 2021 roku w sprawie C-19/20 Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej (dalej jako: „Trybunał Sprawiedliwości” lub „TSUE”) wskazał, że skutki stwierdzenia przez sąd istnienia nieuczciwego warunku w umowie, zawartej między przedsiębiorcą a konsumentem, podlegają przepisom prawa krajowego, przy czym kwestia utrzymania się w mocy takiej umowy powinna być oceniana z urzędu przez sąd krajowy zgodnie z obiektywnym podejściem na podstawie tych przepisów.

Ponadto zgodnie z wyrokiem TSUE z dnia 18 listopada 2021 roku w sprawie C-212/20 w przypadku stwierdzenia przez sąd krajowy nieważności nieuczciwego warunku umowy zawartej między przedsiębiorcą a konsumentem art. 6 ust. 1 dyrektywy 93/13 należy interpretować w taki sposób, iż niezgodny z tym artykułem jest przepis prawa krajowego dający sądowi krajowemu możliwość uzupełnienia tej umowy poprzez zmianę treści owego warunku. Gdyby bowiem sąd krajowy mógł zmieniać treść nieuczciwych warunków zawartych w takich umowach, to takie uprawnienie mogłoby zagrażać realizacji długoterminowego celu ustanowionego w art. 7 dyrektywy 93/13. Uprawnienie to przyczyniałoby się bowiem do wyeliminowania zniechęcającego skutku wywieranego na przedsiębiorców poprzez sam brak stosowania takich nieuczciwych warunków wobec konsumentów, ponieważ nadal mogliby oni dostrzegać korzyść w stosowaniu rzeczonych warunków, wiedząc, że nawet gdyby miały one być unieważnione, to jednak umowa mogłaby zostać uzupełniona w niezbędnym zakresie przez sąd krajowy, tak aby zagwarantować w ten sposób interes rzeczonych przedsiębiorców. TSUE w wyroku tym wskazał, że jedynie w wypadku, gdyby stwierdzenie nieważności nieuczciwego warunku zobowiązywało sąd do unieważnienia umowy w całości, narażając tym samym konsumenta na szczególnie niekorzystne konsekwencje, w związku z czym unieważnienie to skutkowałoby niejako ukaraniem konsumenta, sąd krajowy mógłby zastąpić ten warunek przepisem prawa krajowego o charakterze dyspozytywnym. Ponadto TSUE dodał, że art. 6 ust. 1 dyrektywy 93/13 stoi na przeszkodzie wypełnieniu luk w umowie spowodowanych usunięciem z niej nieuczciwych warunków wyłącznie na podstawie przepisów krajowych o charakterze ogólnym, przewidujących, że skutki wyrażone w treści czynności prawnej są uzupełniane przez skutki wynikające również z zasad słuszności lub ustalonych zwyczajów, które nie stanowią przepisów dyspozytywnych lub przepisów mających zastosowanie, w przypadku gdy strony umowy wyrażą na to zgodę.

Na marginesie dodać należy, iż co do zasady przedsiębiorca stosuje klauzule niedozwolone w celu osiągnięcia większych zysków niż możliwe przy zawieraniu umów zgodnych z zasadami uczciwego obrotu. Jeżeli więc konsekwencją wyeliminowania klauzul niedozwolonych z umowy miałyby być jedynie takie jej ukształtowanie, w wyniku którego przedsiębiorca uzyskiwałby z niej godziwy zysk, to przedsiębiorca nie miałby wystarczającej motywacji, aby zaprzestać stosowania w zawieranych umowach w/w klauzul. Założyć zatem można, że mając do wyboru umowę z klauzulami niedozwolonymi i szansę na większe korzyści z nich wynikające (jeśli jedyną konsekwencją, która może go spotkać będzie ograniczenie zysku do uczciwego poziomu) i umowę bez klauzul abuzywnych, która zapewni przedsiębiorcy tylko uczciwy zysk, nigdy nie zrezygnowałby on ze stosowania tychże klauzul, gdyż celem każdego przedsiębiorcy jest maksymalizacja zysku.

Z uwagi na wyżej opisany mechanizm działania przedsiębiorców na rynku, w wyroku TSUE z dnia 14 czerwca 2012 roku w sprawie C-618/10 stwierdzono, że: „z brzmienia ust. 1 art. 6 dyrektywy 93/13 wynika, że sądy krajowe są zobowiązane wyłącznie do zaniechania stosowania nieuczciwego warunku umownego, aby nie wywierał on obligatoryjnych skutków wobec konsumenta, przy czym nie są one uprawnione do zmiany jego treści. Umowa powinna bowiem w zasadzie nadal obowiązywać, bez jakiegokolwiek zmiany innej niż wynikająca z uchylecia nieuczciwych warunków, o ile takie dalsze obowiązywanie umowy jest prawnie możliwe zgodnie z zasadami prawa wewnętrznego. Dyrektywa 93/13 zobowiązuje państwa członkowskie, jak wynika z jej art. 7 ust. 1 w związku z jej motywem 24, do zapewnienia stosownych i skutecznych środków „mających na celu zapobieganie stałemu stosowaniu nieuczciwych warunków w umowach zawieranych przez sprzedawców i dostawców z konsumentami”. W tym kontekście należy zatem stwierdzić, że gdyby sąd krajowy mógł zmieniać treść nieuczciwych warunków zawartych w takich umowach, takie uprawnienie mogłoby zagrażać realizacji długoterminowego celu ustanowionego w art. 7

dyrektywy 93/13. Uprawnienie to przyczyniłoby się bowiem do wyeliminowania zniechęcającego skutku wywieranego na przedsiębiorców poprzez zwykły brak stosowania takich nieuczciwych warunków wobec konsumentów, ponieważ nadal byłiby oni zachęceni do stosowania rzeczonych warunków wiedząc, że nawet gdyby miały one być unieważnione, to jednak umowa mogłaby zostać uzupełniona w niezbędnym zakresie przez sąd krajowy, tak aby zagwarantować w ten sposób interes rzeczonych przedsiębiorców”.

Mając powyższe na uwadze, stwierdzić należało, iż po pierwsze – po wyeliminowaniu z Umowy postanowień abuzywnych (§ 2 ust 2 i § 7 ust. 1 Umowy oraz § 8 ust. 3 Regulaminu) nie było możliwe uzupełnienie powstałych na skutek tego luk np. średnim kursem NBP. Po drugie – wskazać należy, iż po wyeliminowaniu z Umowy spornych klauzul i niezastąpieniu ich innymi postanowieniami Umowa ta nie może nadal obowiązywać z niżej podanych względów.

W pierwszej kolejności powtórzyć należy, iż opisywane we wcześniejszej części uzasadnienia klauzule indeksacyjne, stanowią element określający główne świadczenie stron umowy o kredyt indeksowany. Wobec tego, stwierdzić należy, iż usunięcie postanowienia określającego główne świadczenia stron, prowadzi do tego, że pomiędzy stronami brak jest zgody na zawarcie umowy. To prowadzi zaś do wniosku, że na skutek stwierdzenia abuzywności wskazanych postanowień umownych, Umowę należy uznać za nieważną.

Kolejno wskazać należy, iż wyeliminowanie z przedmiotowej Umowy postanowień dotyczących indeksacji, odsyłających do Tabeli Kursów Walut Obcych, prowadzi nie tylko do zniesienia mechanizmu indeksacji oraz różnic kursów walutowych, ale również pośrednio do zamknięcia ryzyka kursowego, które jest bezpośrednio związane z indeksacją. Klauzula dotycząca ryzyka wymiany określa główny przedmiot umowy kredytu indeksowanego. Usunięcie tych postanowień z umowy powoduje, że umowa ta nie może nadal obowiązywać bez tych warunków z tego powodu, że ich usunięcie spowodowałoby zmianę charakteru głównego przedmiotu umowy (por. powołany już wyżej wyrok TSUE w sprawie C-260/18).

Po wyeliminowaniu z umowy o kredyt indeksowany do waluty obcej postanowień dotyczących indeksacji – a więc postanowień wyznaczających naturę tego stosunku zobowiązaniowego – umowę należałoby zatem uznać za nieważną na podstawie art. 353¹ k.c. jako sprzeczną z naturą zobowiązania. Wyeliminowanie z przedmiotowej Umowy klauzul indeksacyjnych doprowadziłoby bowiem do takiego zniekształcenia tego stosunku zobowiązaniowego, że nie odpowiadałby on już jego naturze, której istotą jest wprowadzenie postanowień dotyczących indeksacji, pozwalających na ustalenie salda zadłużenia w walucie obcej a następnie zastosowanie do tak ustalonego salda zadłużenia oprocentowania ustalonego według stawki LIBOR.

Reasumując – niezależnie od tego, czy przedmiotową Umowę uznać za nieważną na skutek sprzeczności postanowień dotyczących mechanizmu indeksacji z art. 353¹ k.c., czy też uznać ją za nieważną z powodu stwierdzenia abuzywności tych postanowień (prowadzącej w konsekwencji do nieważności Umowy), rozstrzygnięcie co do żądań powódki byłoby identyczne.

III. ŻĄDANIE ZAPŁATY

Wobec ustalenia, że przedmiotowa Umowa jest nieważna – a więc że stosunek prawny z niej wynikający nie istnieje – strony powinny zwrócić sobie – zgodnie z teorią dwóch kondykcji – kwoty świadczone na podstawie tejże Umowy (por. uchwała Sądu Najwyższego z dnia 16 lutego 2021 roku, w sprawie III CZP 11/20 oraz uchwała 7 Sędziów Sądu Najwyższego z dnia 07 maja 2021 roku w sprawie III CZP 6/21). Przypomnieć należy jedynie, że teoria dwóch kondykcji polega na tym, że każda ze stron ma własne roszczenie o zwrot spełnionego świadczenia: bank o zwrot kwoty wypłaconego nominalnie kredytu, a kredytobiorca o zwrot świadczeń spełnionych na rzecz banku.

Na uwzględnienie zatem zasługiwało – oparte na zarzucie nieważności Umowy – żądanie ewentualne powódki o zasądzenie od strony pozwanej na jej rzecz kwoty, stanowiącej sumę wpłat dokonanych przez nią na rzecz Banku na podstawie tej Umowy tytułem spłaty rat kapitałowo – odsetkowych.

Podstawę prawną powyższego żądania powódki stanowiły przepisy art. 405 k.c. i art. 410 § 1 i § 2 k.c. Zgodnie z art. 405 k.c., kto bez podstawy prawnej uzyskał korzyść majątkową kosztem innej osoby, obowiązany jest do wydania korzyści w naturze, a gdyby to nie było możliwe, do zwrotu jej wartości. Stosownie do art. 410 § 1 k.c. przepisy artykułów poprzedzających stosuje się w szczególności do świadczenia nienależnego. Przepis art. 410 § 2 k.c. stanowi zaś, że świadczenie jest nienależne, jeżeli ten, kto je spełnił, nie był w ogóle zobowiązany względem osoby, której świadczył, albo jeżeli podstawa świadczenia odpadła lub zamierzony cel świadczenia nie został osiągnięty, albo jeżeli czynność prawna zobowiązująca do świadczenia była nieważna i nie stała się ważna po spełnieniu świadczenia.

Powódka na wypadek ustalenia, że przedmiotowa Umowa jest nieważna, żądała zasądzenia od strony pozwanej kwoty 574 678,69 zł wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia 24 lutego 2021 roku, to jest licząc od pierwszego dnia po dniu posiedzenia pojednawczego, które odbyło się w dniu 23 lutego 2021 roku, do dnia zapłaty. Wskazała, iż kwota ta stanowi sumę wpłat dokonanych przez nią na rzecz pozwanego Banku w wykonaniu w/w Umowy z tytułu spłaty rat kapitałowo – odsetkowych w okresie od zawarcia Umowy do dnia 12 listopada 2020 roku. Po zsumowaniu kwot, wynikających z zaświadczenia, dotyczącego spłaty rat kredytu, wystawionego i niekwestionowanego przez pozwany Bank (k. 55 – 62), okazało się, iż powódka tytułem spłaty rat kapitałowo – odsetkowych w w/w okresie wpłaciła na rzecz Banku kwotę tożsamą z dochodzoną w niniejszym postępowaniu.

Mając powyższe na uwadze, Sąd w pkt II sentencji wyroku zasądził kwotę 574 678,69 zł od strony pozwanej na rzecz powódki.

IV. ODSETKI USTAWOWE ZA OPÓŹNIENIE

O odsetkach ustawowych za opóźnienie Sąd orzekł na podstawie art. 481 § 1 i § 2 k.c. Zgodnie z art. 481 § 1 k.c. jeżeli dłużnik opóźnia się ze spełnieniem świadczenia pieniężnego, wierzyciel może żądać odsetek za czas opóźnienia, chociażby nie poniósł żadnej szkody i chociażby opóźnienie było następstwem okoliczności, za które dłużnik odpowiedzialności nie ponosi. Sąd miał przy tym na uwadze, iż powódka wprowadziła przed wniesieniem pozwu wezwała stronę pozwaną do zapłaty w piśmie z dnia 18 marca 2021 roku – które strona pozwana odebrała w dniu 23 marca 2021 roku – jednakże w piśmie tym powoływała się na zawyżone raty kredytowe w związku ze stosowaniem przez Bank własnych kursów waluty. Natomiast w piśmie tym nie żądała zapłaty wskazanej w tym piśmie kwoty w związku z nieważnością Umowy, chciała dalszego trwania Umowy z pominięciem postanowień abuzywnych. Wobec tego, Sąd uznał, iż wezwaniem do zapłaty, opartym na zarzucie nieważności Umowy, był pozew w niniejszej sprawie. W pozwie wskazano bowiem, iż dochodzona w nim kwota wskazana w żądaniu ewentualnym opiera się na zarzucie nieważności Umowy. Mając na uwadze, iż stosownie do treści art. 455 k.c. jeżeli termin spełnienia świadczenia nie jest oznaczony ani nie wynika z właściwości zobowiązania, świadczenie powinno być spełnione niezwłocznie po wezwaniu dłużnika do wykonania, Sąd uznał, że tygodniowy termin od doręczenia stronie pozwanej odpisu pozwu był wystarczający, aby zapoznała się ona z żądaniem powódki i w razie uznania, że jest zasadne spełniła jej żądanie. Wobec tego, Sąd zasądził odsetki ustawowe za opóźnienie od żądanej kwoty od 8-go dnia po dniu doręczenia stronie pozwanej odpisu pozwu, a więc od dnia 13 maja 2021 roku (k. 125), do dnia zapłaty. Natomiast w pozostałym zakresie, dotyczącym żądania odsetkowego, Sąd oddalił powództwo, orzekając jak w pkt III sentencji wyroku.

V. ZARZUT PRZEDAWNIENTA

Na zakończenie wskazać należy, iż Sąd nie podzielił zarzutu strony pozwanej dotyczącego przedawnienia roszczenia powódki. Roszczenia powódki nie można uznać za świadczenie okresowe, a więc nie jest przewidziany dla niego 3 – letni termin przedawnienia. Co do kwestii początku biegu terminu przedawnienia, to – mając na uwadze m.in. wyrok TSUE z dnia 22 kwietnia 2021 roku w sprawie C-485/19 – uznać należało, iż termin przedawnienia roszczenia powódki o zwrot kwot wpłaconych na podstawie umowy, która zawiera abuzywne postanowienia, czego konsekwencją jest upadek umowy, a więc o zwrot świadczenia nienależnego, zaczął biec dla niej nie od chwili dokonania poszczególnych wpłat, lecz od chwili, kiedy powódka uświadomiła sobie istnienie w Umowie nieuczciwych postanowień umownych. Powódka zeznała, iż uświadomiła to sobie około 2015 (k. 421). Skoro zatem pozew w niniejszej sprawie został wniesiony w kwietniu 2021 roku, to stwierdzić należało, iż roszczenie powódki o zapłatę nie przedawniło się.

VI. *KOSZTY PROCESU*

O kosztach postępowania Sąd orzekł na podstawie art. 100 zd. 2 k.p.c., uznając, że powódka uległa tylko w nieznacznej części swego żądania, tj. co do części żądania odsetkowego. Wobec tego, kosztami postępowania Sąd w całości obciążył stronę pozwaną. Na zasądzoną od strony pozwanej na rzecz powódki kwotę 6 434 zł składały się: opłata sądowa od pozwu w wysokości 1 000 zł, wynagrodzenie pełnomocnika procesowego powódki, będącego radcą prawnym, w wysokości 5 400 zł (zgodnie z § 2 pkt 6 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości w sprawie opłat za czynności radców prawnych z dnia 22 października 2015 roku, Dz.U. z 2015 roku, poz. 1804) oraz opłaty skarbowe od pełnomocnictw w łącznej wysokości 34 zł. Sąd miał na uwadze, że wskazana w pozwie wartość przedmiotu sporu wynosiła 187 199 zł. Wobec tego, stawkę wynagrodzenia pełnomocnika procesowego powódki Sąd ustalił od wartości przedmiotu sporu, wskazanej w pozwie.

W ocenie Sądu, w niniejszej sprawie brak było uzasadnionych podstaw do zasądzenia na rzecz powódki tytułem zwrotu kosztów postępowania wynagrodzenia pełnomocnika procesowego w wysokości dwukrotności stawki minimalnej. Niniejsza sprawa nie ma charakteru precedensowego, wręcz przeciwnie w podobnych sprawach pozwy składane są w liczbie kilkunastu tysięcy rocznie. Ponadto obecnie wydawane są zarówno przez sądy krajowe jak i przez Trybunał Sprawiedliwości liczne orzeczenia dotyczące spraw kredytów indeksowanych do waluty obcej. Trudno zatem uznać, aby niniejsza sprawa była skomplikowana pod względem faktycznym albo prawnym. Dodatkowo Sąd miał na uwadze, że w niniejszej sprawie odbyła się jedna rozprawa z udziałem pełnomocnika powódki, zaś od wniesienia pozwu do wydania wyroku upłynął okres około 8 miesięcy.

Na podstawie art. 98 § 1¹ k.p.c. od zasądzonych kosztów procesu Sąd zasądził również odsetki ustawowe za opóźnienie, liczone od dnia uprawomocnienia się wyroku do dnia zapłaty (pkt IV wyroku).

Mając powyższe na uwadze, Sąd orzekł jak w sentencji wyroku

ZARZĄDZENIE

(...)

(...)